

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

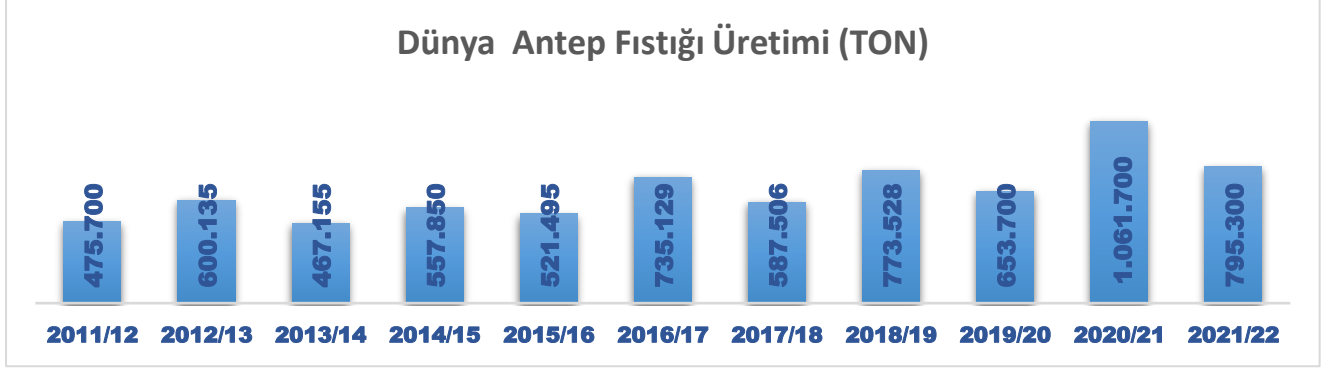
Sert Kabuklu ve Kuru Meyveler

İHRACAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
TARIM ÜRÜNLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI

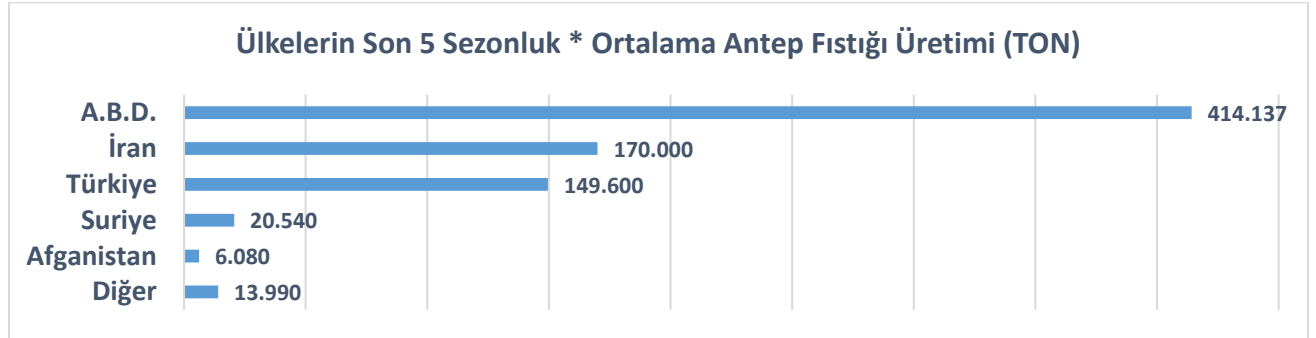
ANTEP FISTIĞI

Dünya Antep Fıstığı Üretimi

Genellikle kuruyemiş olarak tüketilen “Antep fıstığı” fizyolojik özelliğinden kaynaklı olarak periyodisite (bir yıl az bir yıl çok ürün verme) gösteren bir meyvedir. Uluslararası Sert Kabuklu ve Kuru Meyve Konseyi’nin verilerine göre; 2021/22 sezonu Antep fıstığı üretimi bir önceki yıla göre %33,5 azalarak 795.300 ton düzeyinde gerçekleşmiştir

Kaynak: Inc Nuts & Dried Fruits Statistical Yearbook 2021/22,

Kaynak: Inc Nuts & Dried Fruits Statistical Yearbook 2021/22,

* 2017/18-2021/22 sezonları dahil son beş sezon

Beş yıllık ortalama Antep fıstığı üretiminde lider durumda bulunan ülke 414 bin ton ile Amerika Birleşik Devletleri'dir. ABD, üretim ve sulama tekniklerini geliştirmek suretiyle üretim hacmini devamlı artırmış, 2018 yılında İran'ı da geçerek dünya üretiminde birinci sıraya geçmiştir. ABD'de Antep fıstığı ağırlıklı olarak Kaliforniya eyaletinde yetişmektedir. Bu ülkeye fıstık ilk olarak İran'dan 1848 yılında getirilmiştir. ABD'de Kirman ve Peter tipi Antep fıstıkları ağırlıklı olarak yetişen çeşitler olup, bu çeşitlere ilave olarak İbrahmim, Ohadi, Safidi, Şasti ve Vahidi çeşitleri de vardır.

İran menşeli fıstıkların fiyatının göreceli olarak daha düşük ve fıstıkların iri taneli ve çıtlak olması İran fıstıklarının dünya çapında talep edilmesine neden olmaktadır. Ancak üretim esnasında oluşan aflatoksin, ithalatçı ülkelerin zaman zaman İran fıstığı ithalatına engel koymalarına neden olmuş ve geçtiğimiz yıllarda özellikle Avrupa Birliği ile ABD bu konuda ciddi önlemler almaya başlamışlardır.

Ülkemiz ise dalgalı üretim yapısı ile rekoltenin yüksek olduğu sezonlarda bu ülkelerin ardından üçüncü sırada yer almaktadır.

Türkiye Antep Fıstığı Üretimi

Türkiye, Pistaci cinsine giren türlerin gen merkezidir. Bundan dolayı Antep fıstığı ülkemizde büyük bir çeşitlilik göstermekte olup oldukça farklı tip ve çeşitlerle yetiştiricilik yapıldığından, standart verim elde edilmesi oldukça zordur. Türkiye’de yaygın olarak yetiştirilen Antep fıstığı, ‘uzun Antep fıstığı’ çeşididir. Buna Siirt, Kırmızı, Halebi ve Ohadi çeşitleri eklenmektedir. Antep fıstığı üretiminin %90’ından fazlası üretim için gerekli olan coğrafi koşullara sahip Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nden sağlanmaktadır. Antep fıstığı üretim alanında %38’lik paya sahip olan Şanlıurfa, 1,5 milyon dekar alan ile en fazla üretim alanına sahip il konumundadır. Şanlıurfa’yı 1,4 milyon dekar alan ile Gaziantep ve 320 bin dekar alan ile Siirt takip etmektedir. Antep fıstığı hem bölge hem de ülke ekonomisi açısından önem arz eden bir üründür.

TÜİK tarafından yayımlanan Bitkisel Denge Tabloları incelendiğinde; 2020/2021 piyasa döneminde yaklaşık 300 bin ton üretilen Antep fıstığı ürünün yeterlilik derecesinin %112 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Öte yandan, Antep fıstığı ağacı sayısında da artış gözlemlenmiş, 2022 yılında Antep fıstığı üretimi yapılan ağaç sayısı bir önceki yıla göre %5 artış ile 58 bine ulaşmıştır. Her yıl giderek artan ağaç sayısı, son sezonun yeterlilik derecesi olan %112 ile ilişkilendirilebilir.

Türkiye Antep Fıstığı Üretimi				
Piyasa yılı	Üretim (Ton)	Yurt içi kullanım (Ton)	İnsan tüketimi (Ton)	Yeterlilik derecesi (%)
2020/'21	296.376	258.279	247.947	111,9
2019/'20	85.000	71.087	68.244	116,6
2018/'19	240.000	214.316	205.743	109,2
2017/'18	78.000	69.693	66.905	109,1
2016/'17	170.000	153.164	147.037	108,2

Kaynak:TÜİK

Türkiye'de Meyve Veren Yaştaki Antep Fıstığı Ağacı Sayısı	
2017	47.765.596
2018	49.557.873
2019	52.060.513
2020	54.548.247
2021	55.464.465
2022	58.143.861

Kaynak:TÜİK

Dünya Antep Fıstığı Ticareti

Antep fıstığı ihracat verisi incelendiğinde dünya üretim istatistiklerine paralel olarak Amerika Birleşik Devletleri’nin yaklaşık 1,5 milyar dolarlık ihracat rakamı ile söz konusu ürünün ihracatında da lider pozisyonda olduğu görülmektedir. ABD’nin bahsi geçen üründe en önemli

pazarlarını Avrupa Birliği ve İngiltere oluşturmaktadır. ABD'yi 900 milyon dolarla İran izlemekte olup ülkemiz yaklaşık 258 milyon dolarlık ihracat ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Antep Fıstığı İhracatçısı İlk 5 Ülke (Bin dolar)						
Ülke	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Amerika Birleşik Devletleri	1.418.020	1.422.466	1.459.262	1.420.801	1.455.402	1.533.752
İran	1.175.044	1.037.074	1.152.836	1.143.798	1.119.621	901.236
Türkiye	109.863	159.926	185.704	152.891	234.826	257.917
Almanya	143.521	167.814	145.819	157.790	168.160	165.487
Hong Kong, Çin	301.979	368.861	386.885	92.904	72.527	24.707

Kaynak: Trademap

İlaveten, dünya Antep fıstığı pazarı ürünün geniş ölçekte yeniden ihracata tabi tutulduğu; bu çerçevede Hong Kong, Almanya, Hollanda, Lüksemburg gibi üretici olmayan ülkelerin de üçüncü ülke menşeli ürünleri yeniden ihraç etmek suretiyle bu pazarda önemli rol oynadığı görülmektedir.

Trademap 2021 yılı verilerine göre dünyada yaklaşık 3,5 milyar ABD dolarına ulaşan dünya Antep fıstığı ithalatında en büyük payı %23,5 ile Çin alırken söz konusu ülkeyi Almanya (%14,9), İtalya (%5,5) ve Hindistan (%5,5) takip etmektedir.

Türkiye Antep Fıstığı İhracatı

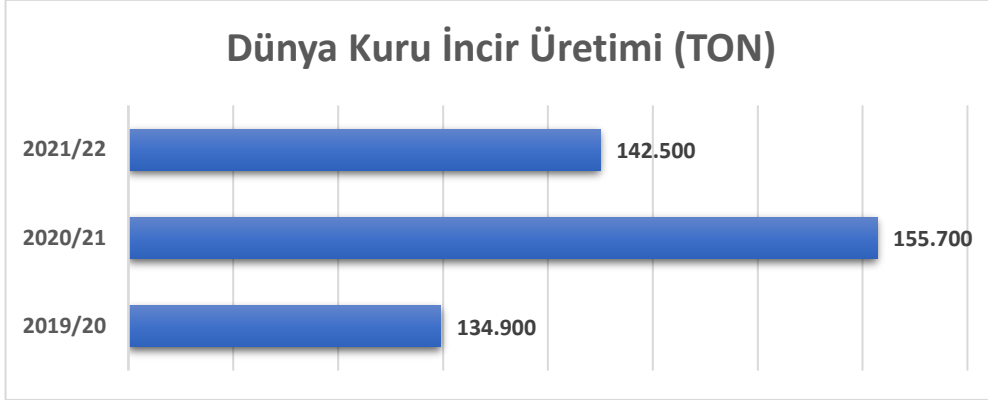
	2017		2018		2019		2020		2021		2022	
	Net Ağırlık (TON)	Değer (1000 \$)	Net Ağırlık (TON)	Değer (1000 \$)	Net Ağırlık (TON)	Değer (1000 \$)	Net Ağırlık (TON)	Değer (1000 \$)	Net Ağırlık (TON)	Değer (1000 \$)	Net Ağırlık (TON)	Değer (1000 \$)
Antep Fıstığı; kabuklu	4.072	28.084	6.659	42.441	6.726	49.934	7.385	46.023	9.843	60.113	10.494	76.059
Antep fıstığı; kabuksuz	6.182	81.779	8.929	117.485	9.225	135.769	8.230	106.868	13.551	174.712	14.509	181.857
TOPLAM	10.254	109.863	15.589	159.926	15.951	185.704	15.614	152.891	23.394	234.826	25.003	257.917

Yüksek üretim maliyetleri rakip ülke ürünleri karşısında pazarlama zorluklarını beraberinde getirmekle birlikte, 2021 yılında Antep fıstığı ihracatımız yaklaşık 235 milyon dolar (24 bin ton) olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında ise Antep fıstığı ihracatımız bir önceki yıla kıyasla yaklaşık %9,8 oranında artış ile yaklaşık 258 milyon ABD dolarına (25 bin ton) yükselmiştir.

KURU İNCİR

DÜNYA ÜRETİMİ

İncir, ilk kültüre alınan meyvelerden birisi olarak, anavatanı Anadolu'dan, önce Suriye ve Filistin'e, sonrasında da Çin ve Hindistan'a yayılmıştır. Uluslararası Sert Kabuklu ve Kuru Meyve Konseyi (INC) verilerine göre 2021/2022 sezonu dünyada kuru incir üretimi tahmini olarak 142.500 ton olarak gerçekleşmiştir.

Kaynak: Uluslararası Sert Kabuklu ve Kuru Meyve Konseyi - INC

Dünya kuru incir üretimine ilişkin ülke bazlı veriler incelendiğinde, ülkemizin %53'lük pay ile dünyada ilk sırada yer aldığı görülmekte olup Türkiye'yi sırasıyla İran, İspanya ve Afganistan izlemektedir.

ÜLKELERİN KURU İNCİR ÜRETİMİ			
Sıra No	Ülke	2021/22 Sezonu Üretim (TON)	Pay
1	Türkiye	75.000	%53
2	İran	25.000	%18
3	İspanya	12.000	%8
4	Afganistan	8.000	%6
5	ABD	8.000	%6

Kaynak: Uluslararası Sert Kabuklu ve Kuru Meyve Konseyi- INC

TÜRKİYE ÜRETİMİ

Akdeniz kıyılarının tipik meyvesi olan incir, yaklaşık olarak 30.000 çiftçi ailesinin yetiştiriciliğini yaparak geçimini sağladığı ve sektörde 250.000 kişiye istihdam imkânı yaratan bir ürünümüzdür. Yetiştirme açısından en uygun ekolojik koşulları Ege Bölgesindeki Büyük ve Küçük Menderes Havzalarında bulmuş, en fazla çeşit zenginliğini de bu bölgelerde göstermiştir. Ege bölgesi dışında üretilen incirler ekseriyetle taze olarak tüketilirken, Ege

Bölgesinde üretilen incirlerin büyük bölümü kurutulularak değerlendirilmektedir. Kurutmalık incir plantasyonlarının %4,6'sı taban, %12'si kır-taban ve %83,4'ü ise eğimli dağlık alanda yer almaktadır.

Türkiye'de birçok incir çeşidi yetiştirilmesine rağmen, özellikle "Sarı Lop" adı verilen incir çeşidi; büyüklüğü, tadı, etli oluşu, açık rengi ve yumuşak kabuğu ile dünyada kurutmaya en uygun türlerden birisi olarak nitelendirilmektedir. Bu incir çeşidinin ülkemizdeki en önemli üretim alanı, İzmir ve Aydın civarındır. Ülkemiz incir üretiminin %90'undan fazlasını Sarı Lop çeşidi incirler oluşturmaktadır.

Toplama işlemi tamamlanan taze incirler, ağaçtan veya metalden yapılan yastıklara veya karton tekneler üzerine serilerek, güneş altında 2–4 gün süre ile kurutulur. Kurutma işlemi incirin depolama süresini artırdığı gibi, besin değerini de artırmaktadır. Taze incirler yaklaşık %12 oranında şeker ihtiva ederken, kurutulduktan sonra şeker oranı %50'ye yükselmektedir.

İhracatçılarımız tarafından satın alınan incirler tesislerde işlenmeden önce ürünün bozulmasına karşı yıkama, temizleme ve afla toksin kontrolü için UV ışını altında elleçleme gibi işlemlere tabi tutulurlar.

Yüksek kalori değeri, mineral maddeler ve besin maddeleri içeriğiyle gıda maddeleri arasında özel bir yeri olan kuru incirin çok çeşitli tüketim alanları mevcuttur. Kuru incir, uluslararası pazarlarda, çerezlik olarak tüketildiği gibi pasta imalatında, çeşitli yemeklerin yapımında, dilimlenmiş olarak ekmek imalatında, şekerli mamuller imalatında ve meyve karışımlarında kullanılmaktadır. Doğrudan tüketimi tercih edilmeyenlerden pekmez, hurda incirlerden de etil alkol üretilmektedir. Etil alkolün üretimi esnasında incir çekirdekleri de boya, kozmetik ve ilaç sanayinde değerlendirilmektedir.

2021/22 sezonunda ülkemiz incir üretimi **320 bin ton**, kuru incir üretimi ise **75 bin ton** olarak gerçekleşmiştir.

DIŞ TİCARET

Türkiye dünya kuru incir ihracatında birinci sırada yer almakta, ülkemizde üretilen kuru incirin %80'den fazlası ihracata konu olmaktadır. 2021 yılında 245,5 milyon dolar olan kuru incir ihracatımız 2022 yılında %7,5 oranında azalışla 227 milyona gerilemiştir. Kuru incir sektöründe yer alan diğer önemli ihracatçı ülkeler İran, İspanya, ABD ve Yunanistan'dır.

Ülkemiz kuru incir ihracatına ilişkin veriler incelendiğinde ise ABD, Almanya ve Fransa'nın en önemli ithalatçılar olduğu göze çarpmaktadır.

Avrupa Birliği'nin toplam kuru incir ihracatımızdaki payı %55 olup diğer en önemli pazarlarımız Amerika, Kanada ve Çin Halk Cumhuriyeti'dir. Bununla birlikte, özellikle Uzak Doğu'ya yönelik pazar çeşitlendirme faaliyetleri kapsamında geleneksel ihraç pazarımız olan Avrupa Birliği'nin payında azalış eğilimi görülmektedir.

Öte yandan, giderek hassaslaşan tüketici tercihlerine paralel olarak Türkiye'de ve dünyada kuru incire artan bir talep vardır. Yurt dışı pazarlarda Noel, yurt içinde de Ramazan ve aşure ayı dönemlerinde kuru incir talebinde belirgin artışlar görülmektedir.

Kuru incir ihracatçılarımız daha çok Ege bölgesinde yerleşmiş olup bu firmalar kuru incirin yanı sıra diğer kuru meyve ürünlerinin ticaretiyle de ilgilenmektedirler.

TÜRKİYE’NİN ÜLKE BAZINDA KURU İNCİR İHRACATI

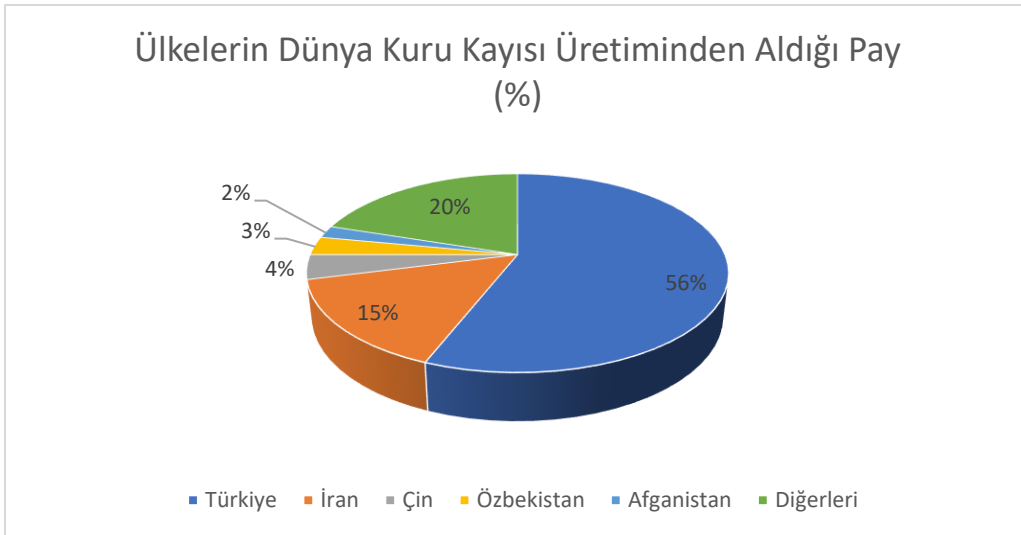
Sıra No	Ülke	Pay
1	ABD	14,68%
2	Almanya	12,61%
3	Fransa	12,44%
4	İtalya	5,56%
5	Kanada	4,26%
6	Çin	2,80%
7	İngiltere	2,52%
8	Rusya Federasyonu	1,97%
9	Meksika	1,59%
10	Suriye	0,64%

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

KURU KAYISI ÜRETİM

Dünya Üretimi

Kayısı, üretimi her ne kadar dünyanın hemen her yerine dağılmış olsa da daha çok Akdeniz'e yakın olan ülkelerde Avrupa, Amerika ve Afrika kıtalarına yayılmış ve burada yetişme alanı bulmuş bir üründür. Uluslararası Sert Kabuklu ve Kuru Meyve Konseyi (INC) verilerine göre 2021/22 yılı toplam kuru kayısı üretimi 169.700 ton olarak tahmin edilmekte olup ülkemiz dünya kuru kayısı üretiminde %56’lık pay ile lider pozisyonda yer almaktadır. İran, Çin Halk Cumhuriyeti, Özbekistan, Afganistan, Güney Afrika ve ABD dünyada kuru kayısı üretimi yapan diğer ülkelerdir.

Kaynak: Uluslararası Sert Kabuklu ve Kuru Meyve Konseyi (INC)

Türkiye Üretimi

Ülkemizde kayısı başta Malatya olmak üzere Elazığ, Erzincan, Sivas, Kars, Iğdır illeri ile Ege, Akdeniz, İç Anadolu ve Marmara bölgelerinde üretilmektedir. Üretilen kayısının önemli bir bölümü kurutulduktan sonra ihraç edilmekte geri kalanı büyük oranda sofralık olarak bir kısmı da sanayi üretiminde kullanılmaktadır.

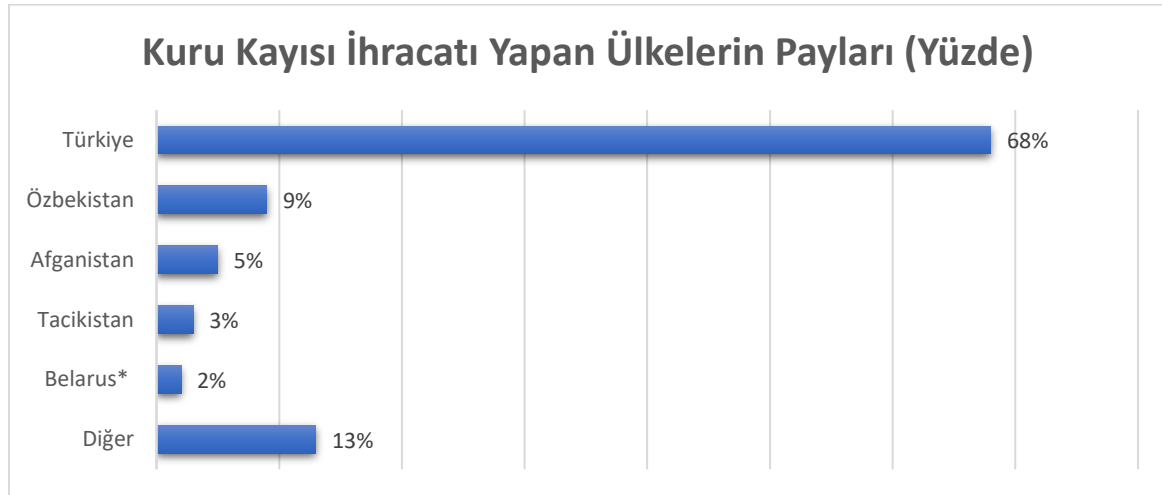
Türkiye'nin en önemli kayısı üretim merkezi olan Malatya'nın kuru kayısı ihracatımızda özel bir önemi bulunmaktadır. Türkiye taze kayısı üretiminin yarıdan fazlasını sağlayan bu ilimizde üretim yoğun olarak kurutmalığa yönelik olup, kurutulan kayısının yaklaşık %90-95'i ihraç edilmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde gerek ağaç sayısı gerekse taze ve kuru kayısı üretim miktarları ile Malatya ilimiz sadece ülkemizin değil bütün dünyanın kayısı üretim merkezi konumunda bulunmaktadır.

2021/22 sezonunda ülkemiz kayısı üretimi 817 bin ton, kuru kayısı üretimi ise 95 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

Dış Ticaret

Dünya Kuru Kayısı İhracatı

Dünya kuru kayısı ihracatına ilişkin veriler incelendiğinde, ülkemizin %72'lik pay ile söz konusu ürünün ihracatında birinci sırada yer aldığı, ülkemizi sırasıyla Özbekistan ve Afganistan'ın takip ettiği görülmektedir.

Kaynak: Uluslararası Sert Kabuklu ve Kuru Meyve Konseyi (INC)

*:Transit ülke

Dünya Kuru Kayısı İthalatı

Dünya kuru kayısı ithalatının %10,8'i ABD tarafından gerçekleştirilmekte olup ABD'yi sırasıyla, Fransa ve Almanya takip etmektedir.

Kuru Kayısı İthalatı Yapan Ülkelerin Payları

1	ABD	10,88%
2	Fransa	7,69%
3	Almanya	7,03%
4	İngiltere	6,49%
5	Rusya	5,68%
6	Hindistan	4,84%
7	Brezilya	3,61%
8	Hollanda	3,51%
9	Avustralya	3,09%
10	Kanada	2,29%

Kaynak: International Trade Center (Trademap)

Türkiye Dış Ticareti

Türkiye'nin Kuru Kayısı İhracatı

Ülkemiz kuru kayısı ihracatı 2021 yılında 347 milyon dolar olarak gerçekleşmiş, 2022 yılında ise %16 artışla 400 milyon dolar seviyesine ulaşmıştır.

Kuru kayısı, kuru meyve sektörümüzün önemli geleneksel ihraç ürünlerinden birisidir. Kuru kayısı ihracatımızda dikkati çeken bir diğer husus da ihracatımızın belirli ülkelerde yoğunlaşmasıdır. Ülkemizin en önemli ihraç pazarları incelendiğinde, ABD'nin ilk sırada yer aldığı ve bu ülkeyi sırasıyla Fransa, Almanya ve Rusya'nın izlediği görülmektedir. En fazla ihracat yapılan ilk 10 ülkenin bütün kuru kayısı ihracatımızdaki payı %29'dur.

1	ABD	6,16%
2	Fransa	4,61%
3	Almanya	4,03%
4	Rusya Federasyonu	2,56%
5	Birleşik Krallık	2,46%
6	Brezilya	2,38%
7	Avustralya	2,30%
8	Hollanda	1,60%
9	Cezayir	1,48%
10	İspanya	1,38%

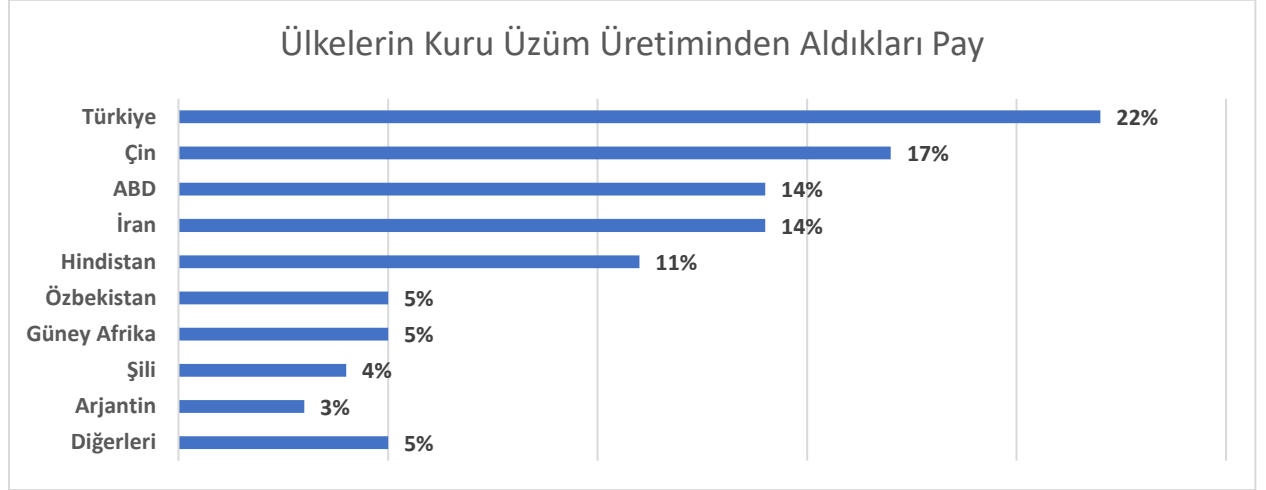
Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

KURU ÜZÜM

ÜRETİM

Dünya Üretimi

Üzüm, iklim ve toprak istekleri yönünden çok seçici olmaması, çoğaltma yöntemlerinin kolay olması ve farklı şekillerde değerlendirilmesi gibi sebeplerden dolayı dünyadaki en yaygın kültür bitkilerindendir. Dünya kuru üzüm üretimi 2021/222 sezonunda 1,3 milyon tonun üzerine çıkmış olup söz konusu üretimin %22'lik kısmı ülkemiz tarafından gerçekleştirilmektedir. Dünya kuru üzüm üretiminde Türkiye'yi takip eden ülkeler ise Çin, ABD ve İran'dır.

Kaynak: Uluslararası Sert Kabuklu ve Kuru Meyve Konseyi - INC

Türkiye Üretimi

Ülkemizde, 1200'ün üzerinde üzüm çeşidinin varlığı saptanmıştır. Bölgelere göre üretim incelendiğinde, Ege'de çekirdeksiz, Marmara'da sofralık ve şaraplık, Akdeniz'de ilk turfanda, Orta Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'da şaraplık, sofralık, çekirdekli kurutmalık üzüm yetiştiriciliği gelişme göstermektedir.

Üretilen üzümün, yıllar itibariyle değişmekle beraber, ortalama % 5-10'unun kurutulduğu tahmin edilmektedir. Türkiye'nin dünya ticaretine konu olan ve ihracatta en fazla öneme sahip kuru üzümler, çekirdeksiz ve özellikle "Sultani" tip kuru üzümlerdir. Ülkemizin sultani veya diğer bir adıyla sultaniye çekirdeksiz üzümü dünyaca tanınmaktadır. Sultaniye tipi çekirdeksiz kuru üzüm, 18'nci yüzyıl sonlarında yuvarlak çekirdeksiz kuru üzümün ıslah edilmiş çeşididir. Nefaset yönüyle sultanlara layık görüldüğünden sultan sofralarını süslemesi nedeniyle sultaniye adını almıştır.

Ülkemizde çekirdeksiz kuru üzüm üretimi, Ege bölgesinde özellikle Manisa, Turgutlu, Salihli, Akhisar, Menemen, Kemalpaşa, Çal ve Çivril'de yoğunlaşmıştır.

Türkiye'de üretilen üzümler, çoğunlukla kuru ve sofralık olarak tüketilmekle birlikte, bir miktar üzüm de pekmez, bulama, pestil, lokum gibi formlarda doğrudan veya sirke ile içki yapımında olduğu gibi dolaylı olarak sanayi tarafından değerlendirilmektedir. Türkiye'deki üzüm tüketimi, üretimin sofralık, şaraplık veya kurutmalık olmasına göre farklılık göstermekte olup, kuru üzümde ağırlık ihracattadır.

Bir protein ve karbonhidrat kaynağı olan kuru üzüm, içeriğindeki demir, fosfat, kalsiyum ve diğer mineral maddeler ile A, B1, B2, B6, C vitaminlerinden dolayı, dünyada gittikçe artan oranlarda talep görmektedir. Özellikle gelişmiş ülkelerde, sağlıklı gıda tüketimi konusundaki bilincin yüksek olması beslenme alışkanlıklarında bu tip ürünlerin daha fazla yer almasına sebep olmaktadır. Bu açıdan kuru üzüm, gelecek yıllarda, dünya gıda pazarından daha büyük paylar alabilecek bir üründür.

2021/22 sezonunda ülkemiz üzüm üretimi **3,6 milyon ton**, kuru üzüm üretimi ise **290 bin ton** olarak gerçekleşmiştir.

DIŞ TİCARET

Dünya İhracatı

Dünyada üretilen 60 milyon tondan fazla taze üzümün bir kısmı kurutmalık olarak ayrılmakta ve önde gelen ülkeler tarafından her yıl yaklaşık 1,3 milyon ton civarında kuru üzüm elde edilmektedir. Üretilen bu miktar üzümün ise her yıl 750 bin ton civarındaki miktarı dünya ticaretine konu olmaktadır. Dünya kuru üzüm ihracatına ilişkin veriler incelendiğinde ülkemizin %32'lik pay ile birinci sırada yer aldığı, ülkemizi sırasıyla ABD (%11) ve İran'ın (%9) takip ettiği görülmektedir

Dünya İthalatı

Dünya kuru üzüm ithalatına ilişkin veriler incelendiğinde, birinci sırada %12,3'lük pay ile Birleşik Krallık'ın yer aldığı, bu ülkeyi sırasıyla Almanya (%9,4), Hollanda (%6,7) ve Japonya'nın (%5,9) takip ettiği görülmektedir.

Türkiye'nin Kuru Üzüm İhracatı

Türkiye dünya üzüm ticaretinde en etkin role sahip ülke konumundadır. Türkiye'de ihracata yönelik üzüm üretimi bakımından ilk sırayı çekirdeksiz üzüm almaktadır. Türkiye'de üzüm ihracatının %95'ini sultani çekirdeksiz kuru üzüm oluşturmaktadır. 2021 yılında 427 milyon dolar olarak gerçekleşen kuru üzüm ihracatı, 2022 yılında %1,7'lik artış ile 434 milyon dolara yükselmiştir. Ülkeler itibariyle Türkiye'nin kuru üzüm ihracatına bakıldığında, en önemli ihraç pazarlarımızın, başta Birleşik Krallık, Almanya, Hollanda ve İtalya olmak üzere AB ülkeleri olduğu görülmektedir. Bu ülkeler, Türkiye'den ithal ettikleri kuru üzümlerin bir kısmını yeniden ihraç ederek değerlendirme yoluna gitmektedirler.

Ülke Bazında Türkiye'nin Kuru Üzüm İhracatı

Sıra	Ülke	Pay (değer)
1	Birleşik Krallık	28,58%
2	Almanya	11,70%
3	Hollanda	9,00%
4	İtalya	7,56%
5	Fransa	6,71%
6	Avustralya	4,84%
7	İspanya	3,41%
8	Kanada	3,19%
9	Japonya	2,81%
10	Belçika	2,59%

Kaynak : TÜİK